

+ Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

Ὁ Ἅγιος Μάρτυς Ἰσαυρος

καὶ ὁ Ναός του στὴν Κέρκυρα

Α΄.

Βίος καὶ Μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου

Β΄.

«Συναξάριον»

Γ΄.

Σύγχρονες μαρτυρίες

Δ΄.

Ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν Ἱερὸ Ναὸ

Α΄.

**Βίος καὶ Μαρτύριο
τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου
Τὴν 17ην Ἰουνίου**

Μνήμη

**Τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Ἰσαύρου
καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
Βασιλείου, Ἰννοκεντίου, Φήλικος,
Ἑρμείου καὶ Περεγρίνου.**

*Τρηθεὶς Ἰσαυρος σὺν συνάθλων πεντάδι,
Σαύρας νοπητῆς καρδίας τέμνει μέσον.*

Οὔπως εἶναι γνωστόν, τὴν Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν ἵδρυσε ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος τὸ 36 μ.Χ. στὴν δευτέρα περιοδεία του (Πράξ. ιε΄ 40΄ - ιη΄ 22).

Μετὰ τὴν περίφημη ὁμιλία του στὸν Ἄρειο Πάγο, «*τινὲς ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς*» (Πράξ. ιζ΄ 34).

Στὰ τέλη τοῦ Γ΄ αἰῶνος, μέλη τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν ὁ Ἰσαυρος, «*διάκονος τῶν μυστηρίων*», ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Ἰννοκέντιος.

Στὰ χρόνια τοῦ Ρωμαίου Βασιλέως Νουμεριανοῦ (283 - 284) ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα τους Ἀθήνα καὶ ἦλθαν στὴν Ἀπολωνία τὴν Ἰλλυρική, ἡ ὁποία ἦταν μία ἀρχαία ἀποικία τῶν Κερκυραίων στὰ παράλια τῆς σημερινῆς Β. Ἠπείρου.

Ἐκεῖ οἱ Ἅγιοι, μὲ ἀποκάλυψι θεοῦ Ἀγγέλου, εἰσῆλθαν σὲ ἓνα σπήλαιο καὶ βρῆκαν τὸν Φήλικα, τὸν Ἑρμεία καὶ τὸν Περεγρίνο, οἱ ὅποιοι ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ ἐκρύπτοντο.

Ὁ Ἅγιος Ἰσαυρος τοὺς ἐστήριξε στὴν πίστι καὶ τοὺς ἐδίδαξε νὰ μὴν ἀγαποῦν τὰ παρόντα πρόσκαιρα πράγματα, ἀλλὰ νὰ ποθοῦν τὰ ἄφθαρτα καὶ αἰώνια.

Οἱ Ἅγιοι Φήλιξ, Ἑρμείας καὶ Περεγρίνος, τρεφόμενοι μὲ τὶς διδασκαλίες αὐτὲς πνευματικῶς, ἔτρεφαν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν σειρά

τους σωματικῶς τὸν Ἅγιο Ἰσαυρο καὶ τοὺς συντρόφους του, φέροντες τροφίμα, καὶ ἀφοῦ ἐμοίρασαν τὰ ὑπάρχοντά τους στοὺς πτωχοὺς, ἔμειναν μαζί τους.

Σὲ λίγο δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἀποδειχθῆ, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ἀθηναίου Διακόνου καὶ διδασκάλου τῆς Πίστεως δὲν πῆγαν χαμένοι, ἀλλὰ ἔπασαν σὲ καλὸ ἔδαφος, «*εἰς γῆν ἀγαθὴν*».

Οἱ συγγενεῖς τοῦ Φήλικος καὶ τῆς συνοδίας του προσεπάθησαν νὰ τοὺς ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν κοινωνία τους μὲ τὸν Ἰσαυρο, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῶρθωσαν, διότι οἱ Ἅγιοι τοὺς ἀπεστράφησαν, ἐπειδὴ ἦσαν εἰδωλόλατραι.

Τότε ἐκεῖνοι τοὺς κατήγγειλαν στὸν Ἐπαρχο τῆς Ἀπολλωνίας Τριπόντιο, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀπέτυχε νὰ τοὺς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν Ἁγία Πίστι τοῦ Χριστοῦ, προσέταξε νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν.

Ἔτσι οἱ Ἅγιοι Φήλιξ, Ἑρμείας καὶ Περεγρίνος ἔλαβαν τοὺς ἀμαράντους στεφάνους τῆς ἀθλήσεως.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Ἐπαρχος Τριπόντιος συνέλαβε καὶ τοὺς Ἁγίους Ἰσαυρο, Βασίλειο καὶ Ἰννοκέντιο καὶ τοὺς παρέδωσε στὸν γιό του Ἀπολλώνιο, γιὰ νὰ τοὺς μεταστρέψῃ στὴν λατρεία τῶν εἰδώλων.

Ὁ Ἀπολλώνιος προσεπάθησε μὲ πολυώδυνα βασανιστήρια, διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν Χριστιανικὴ Πίστι, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῶρθωσε· ἀντιθέτως μάλιστα: οἱ Ἅγιοι ἔγιναν περισσότερο πιστοὶ στὸν Κύριο, διότι παραδόξως καὶ θαυμαστῶς διεφυλάχθησαν ἀβλαβεῖς μὲ τὴν βοήθεια τῆς Θείας Χάριτος.

Τοῦτο ἔγινε αἰτία πολλοὶ εἰδωλόλατραι νὰ προσελκυσθοῦν στὴν Ἁγία Πίστι τοῦ Χριστοῦ, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως Ἀπολλωνίας, οἱ αὐτάδελφοι Ροῦφος καὶ Ρουφιανὸς οἱ Συγκλητικοί.

Τέλος, ἐπειδὴ οἱ τρεῖς ἐξ Ἀθηνῶν Ἅγιοι παρέμειναν σταθεροὶ στὴν Χριστιανικὴ τους Ὁμολογία, ἐδόθη ἡ ἐντολὴ νὰ ἀποκεφαλίσθωσιν.

Ἔτσι οἱ γενναῖοι ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ προσευχήθησαν, ἐπότισαν μὲ τὸ ἅγιο αἷμα τους τὴν γῆ τῆς Ἡπείρου καὶ οἱ εὐλογημένες ψυχές τους ἀνήλθαν νικηφόρες στὰ οὐράνια σκηνώματα τοῦ Παραδείσου καὶ συγκατηριθμήθησαν στὴν ἔνδοξη χορεία τῶν Μαρτύρων τῆς Ἁγίας Πίστεώς μας.

Β'. «Συναξάριον»

1. Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως^α

Ο^α ἅγιος Ἰσαυρος, ὁ τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ διάκονος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ γεγέννηται ἐν Ἀθήναις κατὰ τοὺς καιροὺς Νουμεριανοῦ. Ἀπαναστάντες δὲ τῆς πατρίδος ἤλθον ἐν τῇ Ἀπολλωνιατῶν πόλει· κάκει δι' ἀποκαλύψεως θεοῦ ἀγγέλου εἰσηλθον ἐν τινι σπηλαίῳ, ἐν ᾧ κατώκουν Φῆλιξ καὶ Περεγρίνος καὶ Ἑρμείας ὄντες χριστιανοί. Οἱ, εὐσεβείας λόγοις παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰσαύρου τρεφόμενοι, τροφὰς αὐτῷ σωματικὰς ἀντεκόμιζον· εἶτα κατ' ὀλίγον ταῖς τοῦ ἁγίου παραινέσεσι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς πτωχοῖς ἐπιδόντες συνῆσαν αὐτῷ. Οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτῶν, μεταγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια καὶ ἀποστῆσαι τοῦ ἁγίου ἐπιχειρήσαντες καὶ μὴ δυνηθέντες, διέβαλον αὐτοὺς Τριποντίῳ τῷ ἐπάρχῳ· ὅς, συλλαβὼν αὐτοὺς καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀποστῆσαι μὴ δυνηθείς, ξίφει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τμηθῆναι ἐκέλευσεν. Ἰσαυρος δὲ ὁ τοῦ Χριστοῦ διάκονος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀποστέλλονται παρὰ τοῦ ἐπάρχου πρὸς Ἀπολλώνιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ· παρ' οὗ πυρὶ καὶ ὕδατι δοκιμασθέντες καὶ ἐν τῷ παραδόξῳ ἐκ τούτων σωθῆναι πολλοὺς μεταθέντες πρὸς τὴν πίστιν τὴν εἰς Χριστόν, ὧν ἦν Ῥοῦφος καὶ Ῥουφινιανὸς οἱ αὐτάδελφοι, συγκλητικοὶ τῆς πόλεως ὄντες Ἀπολλωνίας, τελευταῖον τὴν ἀπόφασιν δεξάμενοι καὶ ἐπὶ πολὺ προσευξάμενοι, κλίναντες τὰς κεφαλὰς παρέδωκαν τὰς ψυχὰς τῷ Θεῷ.

2. Μηναίου^β

Τῇ ΙΖ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, μνήμη τῆς ἀθλήσεως τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Ἰσαύρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Βασιλείου, Ἰννοκεντίου, Φήλικος, Ἑρμείου καὶ Περεγρίνου.

Στίχοι.

Τμηθεὶς Ἰσαυρος σὺν συνάθλων πεντάδι,

Σαύρας νοητῆς καρδίας τέμνει μέσον.

Ο^α Ἅγιος Ἰσαυρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Βασίλειος καὶ Ἰννοκέντιος, ὠρμητο ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἀπαναστάντες δὲ τῆς πατρίδος καὶ ἐν τινι σπηλαίῳ τῆς Ἀπολλωνίας γενόμενοι, Φήλικι καὶ Περεγρίνῳ καὶ Ἑρμείᾳ περιτυγχάνουσιν· οὗς καὶ ἐδίδαξεν ὁ Ἅγιος Ἰσαυρος μὴ πρὸς τὰ παρόντα ἐπιποιεῖσθαι, οἱ δὲ ἔργοις τοῦ αὐτοῦ λόγους ἐπεβεβαίωσαν.

Ἀποστρεφόμενοι γὰρ τὴν τῶν συγγενῶν ὁμιλίαν ἀπίστων ὄντων,

πρὸς αὐτῶν Τριποντίῳ τῷ Ἐπάρχῳ διαβάλλονται· οὐς καὶ συλλαβῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀποστήσαι μὴ δυνηθεῖς, ξίφει τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀποτμηθῆναι προστάττει.

Ἰσαυρος δέ, ὁ τοῦ Χριστοῦ διάκονος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Ἀπολλωνίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἐπάρχου ἐκδίδονται, ὑφ' οὗ πυρὶ καὶ ὕδατι δοκιμασθέντες καὶ ἐν τῷ παραδόξῳ ἐκ τούτων ῥυσθῆναι πολλοὺς πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν μεταθέντες πίστιν, ὧν ἦσαν καὶ οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως Ῥοῦφος καὶ Ῥουφίνος οἱ αὐτάδελφοι, τελευταῖον τὴν ἀπόφασιν δεξάμενοι, τέμνονται τὰς κεφαλὰς.

3. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος **ΙΣΑΥΡΟΥ** καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, **ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**, **ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΟΥ**, **ΦΗΛΙΚΟΣ**, **ΕΡΜΕΙΟΥ** καὶ **ΠΕΡΕΓΡΙΝΟΥ**.

*Τμηθεὶς Ἰσαυρος σὺν συνάθλων πεντάδι,
Σαύρας νοητῆς καρδίας τέμνει μέσον.*

+ Ὁ ἅγιος οὗτος Ἰσαυρος, ὁ τῶν μυστηρίων διάκονος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Βασίλειος καὶ Ἰννοκέντιος, κατήγοντο ἀπὸ τὰς Ἀθήνας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Νουμεριανοῦ, ἐν ἔτει σπδ' (284), ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ὑπήγον εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν, (ἴσως τὴν ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ περιεχομένην, ἣτις κοινῶς Πόλλινα ὀνομάζεται) καὶ ἐκεῖ, δι' ἀποκαλύψεως θεοῦ ἀγγέλου ἐμβάντες εἰς ἓν σπήλαιον, εὔρον τὸν Φήλικα καὶ Περεγρίνον καὶ Ἑρμείαν, τοὺς ὄντας χριστιανούς, τοὺς ὁποίους ἐδίδαξεν ὁ ἅγιος Ἰσαυρος νὰ μὴ ἀγαπῶσι τὰ παρόντα πρόσκαιρα πράγματα. Ὅθεν τρεφόμενοι παρὰ τοῦ ἁγίου πνευματικῶς, ἔτρεφον καὶ αὐτοὶ τοῦτον σωματικῶς, φέροντες αὐτῷ τὰ πρὸς ζωάρκειαν· ἐβεβαίωσαν δὲ μὲ τὰ ἔργα τοὺς λόγους του, ἀποστραφέντες τὴν συνομιλίαν καὶ συναναστροφὴν τῶν συγγενῶν των, διότι ἦσαν Ἕλληνες. Τούτου χάριν διεβλήθησαν παρ' ἐκείνων εἰς τὸν ἑπαρχον τῆς Ἀπολλωνίας, Τριπόντιον ὀνόματι, ὅστις πιάσας αὐτοὺς καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ τοὺς χωρίσῃ ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἐπρόσταξε καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισαν, καὶ οὕτως ἔλαβον οἱ ἀοίδιμοι τοὺς στεφάνους τῆς ἀθλήσεως. Ὁ δὲ ἅγιος Ἰσαυρος ὁμοῦ μὲ τὸν Ἰννοκέντιον παρεδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐπάρχου, ὀνόματι Ἀπολλωνίου, ἀπὸ

τὸν ὁποῖον ἐτιμωρήθησαν μὲ φωτίαν καὶ νερόν, καὶ ἐπειδὴ παραδόξως δὲν ἐβλάβησαν ἀπὸ αὐτά, εἴλκυσαν πολλοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πρῶτοι ἦσαν ὁ Ῥοῦφος καὶ ὁ Ῥουφινιανὸς οἱ αὐτάδελφοι, οἵτινες ἦσαν καὶ Συγκλητικοὶ τῆς πόλεως Ἀπολλωνίας. Τελευταῖον δὲ ἀπεκεφαλίσθησαν καὶ ἀπήλθον νικηφόροι εἰς τὰ οὐράνια.

- α.** **H. Delehaye**, *Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, 804-805, Bruxellis 1902, παρὰ A.H.G. XI, σελ. 119, 7 IUL., CANON XI.
- β.** *Μηναιὸν Ἰουνίου*, σελ. 114β, ἔκδ. «ΦΩΣ», Ἀθήναι 1987.
- γ.** **Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου**, *Συναξαριστής...*, τ. Β', σελ. 209α, ἔκδοσις Κ.Χ. Σπανοῦ, ἄ.χ.

Γ'. Σύγχρονες μαρτυρίες

Τὴν Κυριακὴ 7.9.92 ἡ Κα Μαριάνθη Γραμμένου μᾶς ἔδωσε τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου.

α) ΚΑΤΟΙΚΟΥΣΑ δίπλα στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου σ' ἓνα ἡμιϋπόγειο σπίτι. Ἐκεῖ ζοῦσα καὶ στενοχωριόμουν, διότι ἤμουν πολὺ πτωχή.

Ἄρκετὲς φορὲς ἔβλεπα τὸν Ἅγιο Ἰσαυρο στὸν ὕπνο μου, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζω, καὶ μοῦ ἔλεγε: «*Παιδί μου, μὴν στενοχωριέσαι, ἐγὼ θὰ σὲ προστατεύσω*», καὶ μοῦ ἔδινε ἓνα κομμάτι ψωμί.

Τὴν ἄλλη μέρα ποὺ πήγαινα νὰ πάρω τὰ ροῦχα ἀπὸ κάποια κυρία γιὰ νὰ τὰ πλύνω, αὐτὴ μοῦ ἔβαζε μέσα σὲ μία τσάντα φρυγανιὲς καὶ ἓνα κιλὸ ψωμί.

Ἐπίσης ἔβλεπα τὸν Ἅγιο νὰ μοῦ δίνει τροφίμα καὶ τὴν ἐπομένη ἡ κυρία, στὴν ὁποία ἔπλενα, μοῦ ἔβαλε μέσα στὴν τσάντα τροφίμα. Πολλὲς φορὲς τὸ σπίτι αὐτὸ πλημμύριζε, ὅταν ἦταν κακοκαιρία. Ἐκεῖ ὅπου ὑπῆρχαν εἰκόνες καὶ στὸ κρεβάτι μου τὸ νερὸ δὲν ἔφτανε. Ἡ προστασία τοῦ Ἁγίου ἦταν φανερή.

β) Ἄλλο βράδυ πάλι ἄκουγα Λειτουργία...

Ἄνοιγα τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, ἐρωτοῦσα τὶς γειτόνισσες: «*Ἀκοῦτε Λειτουργία στὸ ραδιόφωνο;*»· «*ὄχι*», μοῦ ἔλεγαν.

Μετὰ πλησίαζα τὴν πόρτα τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Δεσύλλα (ἀπέναντι ἦταν τὸ παραθυράκι τοῦ Ἱεροῦ)· ἔβλεπα ὅλη τὴν ἐκκλησία φωτι-

σμένη καὶ ἀπὸ ἀγγελικῆς φωνῆς ἀκουγόταν ἡ Λειτουργία ἐπὶ μιάμιση ὥρα...

Αὐτὸ συνέβαινε κάθε δεκαπέντε ἡμέρες, ἐπὶ τρισήμιση χρόνια περίπου...

γ) Ἐνα βράδυ εἶδα τὸν Ἅγιο στὸ διάδρομο καὶ ἔκαιγε χαρτιά καὶ μοῦ ἔλεγε: «*Σήκω νὰ ζεσταθῆς*»..

Καὶ ἐγὼ τοῦ ἀπαντῶ: «*Ἔσεῖς καίτε χαρτιά, δὲν καίτε ξύλα γιὰ νὰ ζεσταθῶ*»..

Κι' ἐκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ: «*Καίω τὴν μαρτυρία μου*»..

Τότε κατάλαβα, ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰσαυρος ἦταν Μάρτυρας, διότι μέχρι τότε δὲν τὸ γνῶριζα.

δ) Ὅλα αὐτὰ συνέβησαν, ὅταν γιὰ πολλὰ χρόνια ἡ ἐκκλησία ἦταν ἐγκαταλελειμμένη.

Ὅταν ἄρχισε πάλι νὰ λειτουργῆται, βλέπω ἓνα χέρι στὸν ὕπνο μου νὰ μὲ τραβᾷ καὶ ἀκούω μιὰ φωνὴ νὰ μοῦ λέη: «*Σήκω νὰ ἔρθης στὸ σπίτι μου*»..

Ἐγὼ ξανακοιμήθηκα, λόγῳ ἀσθενείας μου, καὶ γιὰ δεύτερη φορὰ ἀκούω τὴν ἴδια φωνή.

Τὴν ἐπομένη ἤρθα στὴν ἐκκλησία (μνήμη τῆς Ἁγίας Μαρίνης), καὶ γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα τὸν Ἅγιο Ἰσαυρο στὴν εἰκόνα του, ὅπως τὸν ἔβλεπα τόσο καιρὸ στὸν ὕπνο μου.

ε) Ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου σὲ ἐκεῖνον τοῦ ἀφιερῶνω ἓνα τραγουδάκι.

*Πατέρα Ἅγιε Ἰσαυρε,
προστάτης εἶσαι δικός μου
πάντα σ' ἔχω στὴ σκέψη μου
καὶ μέσα στὸ μυαλό μου
στὸν κόσμον εἶμαι ὀρφανὸ
καὶ δὲν ἔχω κανένα·
Πατέρα ἔχω τὸν Θεὸ
καὶ ἀδελφὸ ἐσένα·
νὰ ἔρχεσαι στὸ δρόμο μου,
σκέπη στὴν κεφαλὴ μου,
θὰ σ' ἔχω, Ἅγιε Ἰσαυρε,
προστάτη στὴ ζωὴ μου.*

Ὁ Ἱερός Ναός τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου
στὴν Γαρίτσα Κερκύρας
(Β. ἄποψις).

Δ. Ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν Ἱερὸ Ναὸ

1. Ἡ 8η Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Ἰωαννίνων, μετὸ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2585/29.10. 1993 ἔγγραφός της, μᾶς δίδει τὰ ἐξῆς ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου στὸν συνοικισμό Γαρίτσα τῆς Κερκύρας:

«Ὁ ναὸς εἶναι μικρῶν διαστάσεων ἐπτανησιακῆ βασιλικῆ μετρίπλευρη ἀψίδα ποὺ ἐξέχει ἀνατολικὰ καὶ χαμηλὸ καμπαναριὸ στὴ ΒΑ γωνία. Ὁ ναὸς ἀναφέρεται γιὰ πρώτη φορὰ στὸν κατάλογο τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ 1693 ποὺ συνέταξε ὁ μεγάλος πρωτοπαπᾶς Αὐλωνίτης. Συνεπῶς, ὁ ναός ὑπῆρχε ἤδη πρὶν ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰ.»

«Στὸ ναὸ ὑπῆρχε ξύλινο τέμπλο μετρίξυλο διακοσμητικὰ στοιχεῖα, τὸ ὁποῖο ἀντικαταστάθηκε μετρίξυλο νεώτερο.»

«Ἀνάμεσα στὶς εἰκόνες ὑπῆρχε καὶ μιὰ μεγάλη εἰκόνα μετρίξυλο τὸν Ἅγιο Κύριλλο Ἀλεξανδρείας, ἡ ὁποία ἦταν ἀντίγραφο τῆς μεγάλης εἰκόνας τοῦ 1654, ποὺ βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Ἀντιβουινιώτισσας καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἔργο τοῦ ζωγράφου Ἐμ. Τζάνε.»

2. Ἀπὸ τὸν παλαιὸ Ναὸ ἐσώθησαν ἐπίσης τὰ ἐξῆς: α) μιὰ Ἱερὰ Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἡ ὁποία διατηρεῖται σὲ ἀρίστη κατάστασι· β) μιὰ Ἱερὰ Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου καὶ γ) τέσσερα κανδήλια καὶ ἓνα θυμιατό.

Ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ πρὸ τῆς Ὁραίας Πύλης ὑπάρχει τάφος μετρίξυλο ἐπιγραφή:

«ΤΟΔΕ ΣΗΜΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ \ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ \ ΤΟΥ
ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΟΥ \ ΤΟΥ
ΑΝΔΡΕΟΥ. ΕΤΩΝ 26 \ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ ΤΗΙ 11 ΝΟΕ 1867»¹.

3. Τὴν 26.9.1988 ἀπεφασίσθη ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ ὁ «*χαρακτηρισμὸς (τοῦ) Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου στὴ Γαρίτσα Κερκύρας ὡς ἱστορικοῦ διατηρητέου μνημείου*».

Ἡ ἀπόφασις διελάμβανε τὰ ἑξῆς:

«Χαρακτηρίζουμε τὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου, ποὺ βρίσκεται στὴ Γαρίτσα Κερκύρας, ὡς ἱστορικὸ διατηρητέο μνημεῖο. Πρόκειται γιὰ μονόχωρο ὀρθογώνιο κτίσμα σὲ συμφυῆς καμπαναριὸ στὴν ἀν. πλευρά, τυπικὸ δείγμα ἑπτανησιακῶν ναῶν, ποὺ χρονολογεῖται στὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα καὶ ἀναφέρεται στὸν κατάλογο τῶν ἐκκλησιῶν ποὺ συνέταξε τὸ 1693 ὁ μεγάλος πρωτοπαπᾶς Αὐλωνίτης»².

4. Τὸ 1754, ὁ Μέγας Πρωτοπαπᾶς³ τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου Κερκύρας Σπυριδῶν Βούλγαρης προέβη στὴν ἀπογραφὴ ὄλων τῶν Ναῶν καὶ Μονῶν τοῦ Νησιοῦ, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Θαλάσσης Αὐγουστίνου Σαγρέδου.

Ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τῆς ἀπογραφῆς, τὸ ὁποῖο διατηρήθηκε στὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Κερκύρας, φαίνεται ὅτι ὁ Μέγας Πρωτοπαπᾶς ἐπισκέφθηκε τὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου στὴν Γαρίτσα τὴν 13.9.1754.

Παραθέτουμε τὸ σχετικὸ ἀπόσπασμα:

«Γαρίτσα. Τῇ αὐτῇ (ἡμέρα : αψνδ' Σεπτεμβρίου ιγ' ε.π.⁴). Ὅμοίως ἀπῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν⁵ τοῦ Ἁγίου Ἰσαύρου Ἐφημέριος καὶ γιοὺς⁶ πατρονατάριος παπὰ Πολύμερος Τριβιζᾶς, γυναικείῳ ὀνόματι.⁷ Εὔρεν νὰ ἔχει ταμπερνάκουλον⁸ μὲ ἄρτοφόριον ξύλινον, ἀντιμίνσιον, τὸ ζέος ἀσιμένιο. Ἐμπόλαις⁹ καὶ σφογγιστόμπολαις¹⁰ ἀρκεταῖς. Καντιλιέριδες¹¹ τέσσερης μπρούζινοι, ποτίριον, δισκάριον, ἀστερίσκος καὶ λαβίδα ἀσιμένια, λόγχη ἀτζαλένια. Ἐτερο ποτίριον στάγγινο,¹² σταυρὸς ξύλινος, θυμιατὸ μπρούζινος, δίσκος στάγγινος, καντίλια πέντε μπρούζινα καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα βιβλία. Δύο μούδαις¹³ ἱερὰ μεταξωτὰ μὲ τὰ στιχάρια πάνινα. Ἐχει καὶ τὸ κατασάρκι¹⁴ μὲ τοὺς Εὐαγγελιστὰς καὶ τὴν ἀποκαθήλωσιν εἰς τὸν ἀέρα»¹⁵.

Ὑποσημειώσεις

1. Γιὰ τὴν συνήθεια τῆς ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐντὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν, διότι Κοιμητήρια μὲ τὴν σημερινὴ ἔννοια δὲν ὑπῆρχαν στὴν Κέρκυρα, βλ. **Δ. Χρ. Καπάδοχου**, *Ναοὶ καὶ Μοναστήρια Κερκύρας, Παξῶν καὶ Ὁθωνῶν στὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνα*, σελ. 47, Ἀθῆναι 1994.
2. Βλ. ΦΕΚ. 788/Β/26.10.1988, σελ. 11.
3. Εἶχε θέσιν ἀναπληρωτοῦ Ἐπισκόπου καὶ ἐξασκοῦσε τὰ δικαιώματα ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ Ἐπισκόπου, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν χειροτονία, ὑπαγόμενος ἀπ' εὐθείας στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Μέχρι τοῦ 1799, ὅποτε ἀνασυστήθηκε ὁ Μητροπολιτικὸς θρόνος τῆς Κερκύρας (εἶχε καταργηθῆ τὸ 1267), ἐθεωρεῖτο πνευματικὸς καὶ πολιτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Κερκυραίων.
4. «*Ἔθος παλαιόν*», «*έορτολόγιον παλαιόν*», «*έτος παλαιόν*» (Ἰουλιανόν).
5. Ἡ λέξις «*Μονή*» στὰ ἐγγραφα ὑποδηλώνει τὸν ἀπλὸ Ναὸ, ἐνῶ ἡ λέξις «*Μοναστήριον*» τὴν Μονὴ μὲ τὴν σημερινὴ νομικὴ ἔννοια.
6. Σημαίνει ὅτι ὁ Ναὸς εἶναι δημόσιος (ὑπῆρχαν Ναοὶ ἰδιωτικοί, συναδελφικοί, δημόσιοι, μοναστηριακοὶ κ.ἄ.).
7. Δηλώνει ὅτι ὁ Ναὸς περιῆλθε ὡς προῖκα στὸν νέο κτήτορα.
8. Μικρὸ ντουλάπι, μέσα στὸ ὁποῖο φυλασσόταν τὸ Ἄρτοφόριον μὲ τὸν προηγιασμένον Ἅγιον Ἄρτο.
- 9, 10. Μία σειρά ἀπὸ λεπτὰ ὑφάσματα ποὺ καλύπτουν τὰ ἱερὰ σκεύη ἢ τὰ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νὰ σφογγίζουσαν τὸ Ἅγιο Ποτήριον.
11. Πολυκάντηλα, πολυκέρια (πολύφωτα).
12. Ἀπὸ κασσίτερο.
13. Σειρὲς (δύο πλήρεις ἱερατικὲς ἐνδυμασίεις).
14. Τὸ ἐσώτατο κάλυμμα τῆς Ἁγίας Τραπέζης.
15. Βλ. **Δ. Χρ. Καπάδοχου**, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 321.